

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASFOREDRAG FJELLHAMAR SOKN

31.januar 2016

«I en periode med stor endringstakt og utbygging må Lørenskogs identitet og særpreg ivaretas som et åpent, variert og helt lokalsamfunn hvor mange forskjellige mennesker kan finne seg til rette og realisere et sunt, grønt og mangfoldig lokalsamfunn». Slik beskriver kommuneplanen visjonen for Lørenskog fremtid de neste 10 årene.

Når befolkningen de neste årene forventes å øke med 1,5 til 2% årlig, understreker det at Lørenskog er en kommune av innflyttere i et historisk sett spedt befolket område. Rundt 1450 – hundre år etter Svartedauden - var det ikke mer enn mellom 50-60 personer som soknet til Lørenskog kirke og 350 år senere, i 1801, var befolkningen fortsatt bare 704 innbyggere. Lokalhistoriker Olav Foss beskriver folketallet som uforholdsmessig lavt.

Utover 1800-tallet tok den vestlige delen av bygda del i moderniseringen gjennom nærheten til mølledriften i Strømmen og jernbanen mellom Christiania og Eidsvoll, mens i den østre delen dominerte Losby Bruk med ulike eiere og husmannsplassene der. Godset hadde lenge liten vilje til omstilling og så sent som i 1910 bodde det 14 registrerte husmenn og over 150 mennesker – ca. 12 % av kommunens befolkning – på Losby. I dag eier Losby Bruk fortsatt mer enn 40 % av arealet i Lørenskog kommune.

I løpet av de siste 50 årene har befolkningen i Lørenskog nesten firedoblet seg, i all hovedsak gjennom innvandring fra Norge, Europa og resten av verden. Dette skaper en smeltedigel av et lokalsamfunn med stort mangfold og en sterk identitetsfølelse av å være lørenskauing.

Midt i denne smeltedigelen står Lørenskogs tusenårssted - Lørenskog kirke - som ble reist en gang mellom 1150 og 1250 på gården Hammer, i før-kristen tid et viktig grav- og kultsted. Da kristendommen kom til Norge ble de gamle religiøse sentrene erstattet av kirkene, og folkets religiøsitet ble bygget tett til kirken og hennes bekjennelse. Når lokalsamfunnets eneste gravlund fortsatt knyttes til dette stedet, forsterkes Lørenskog kirke og området rundt den som et svært viktig sted for identitet og refleksjon også i dette århundre.

Lørenskog kirke er viet til diakonen St. Laurentius, som under keiser Valerians kristendomsforfølgelser på 250-tallet ble bedt om å overgi alle kirkens skatter til keiseren. Laurentius fikk tre dager på seg, og brukte tiden til å fordele alle kirkens rikdommer til byens syke og fattige. Da tre dager var gått ba keiseren om å få overrakt skattene. Laurentius gikk frem for keiseren og viste ham flere tusen spedalske, blinde, enker, foreldreløse, gamle, fattige og sa: «Disse menneskene er kirkens skatter for i deres øyne ser du glansen av Guds herlighet». Keiseren ble rasende og beordret Laurentius til en meget smertefull død ved å la ham bli stekt på en rist.

I Norge ble Larsok - som feires 10. august - en sentral kirkelig fest som markerte sommerens og vekstsesongens avslutning.

Den praktfulle helgenfiguren av Laurentius i Lørenskog kirke som er datert til før-reformatorisk tid og vitner om at kirken gjennom hele dette lokalsamfunnets historie har vært et barmhjertighetens sted for hele befolkningen. Når Lørenskog kirke er lokalsamfunnets

tusenårssted bør det også handle om å levendegjøre Laurentius-tradisjonen dere hele lokalsamfunnet sammen skaper et lokalsamfunn der innflyttere, oversette, kjempende og ensomme mennesker inkluderes og får livskraft.

GODE VANNHULL – LOKALKIRKENS LIVSKRAFT

Det blir fortalt om en australsk sauebonde som eide enorme beiteområder, en gang fikk besøk av en journalist. Etter å ha blitt vist rundt på den svære gården, lurte journalisten på hvor mange kilometer med gjerder som måtte til for å holde orden på den store saueflokken. «Jeg har ingen gjerder», svarte bonden, «bare gode vannhull».

Å skape gode vannhull er summen av kirkens oppdrag og tjeneste blant menneskene som bor her i Fjellhamar sokn. I en evangelisk-luthersk kirke er det ikke kvaliteten på et fellesskap eller et visst nivå av gode fellesskapsopplevelser som utgjør basisen i vårt tilhørighet til kirken. Grunnlaget for å tilhøre kirken hviler på den allmektige Guds handlinger til vår frelse gjennom Jesus Kristus, formidlet gjennom Ord og sakrament med gudstjenesten som sentrum.

På dette grunnlaget både har og skal kirken her i Fjellhamar fortsette å skape inkluderende, tjenende og varme fellesskap der mennesker kan finne nåde med sine livserfaringer, bli utfordret til tro, tilhørighet og tjeneste, og skape trygghet til å formulere den mest grunnleggende kristne bekjennelse: «Kyrie Eleison – Herre, forbarme deg». Vannhullet må være tilgjengelig når mennesker trenger det, men da må det være mennesker ved vannhullet som sørger for at kilden vedlikeholdes.

Den norske kirkes **medlemsopplutning** i Fjellhamar sokn bekrefter den betydelig rolle lokalkirken har for folk i Lørenskog. Medlemskapet har vært relativt stabil i antall medlemmer de siste 4 årene (9015 i 2015) og utgjør i dag 72 % av befolkningen, som er på samme nivå som tallet for Borg bispedømme. Prosentandelen synker i hovedsak som følge av at mye av befolkningsveksten knyttes til andre tros- og livssynsamfunn enn Den norske kirke, men er fortsatt høy for å være denne type lokalsamfunn.

Det er en allmenn utbredt myte at det meste var bedre før i tiden. Mon det? Medlemskapet var høyt siden det var lovpålagt, men lokalhistorikeren Olav Foss påpeker at befolkningen i Lørenskog på 1700-tallet var særdeles lite velvillig innstilt til både gudstjenesteliv, konfirmasjon og katekisering. «Det sparsomme antallet huspostiller og andre religiøse bøker i skiftene tyder ikke på noe omfattende religiøse liv», påpeker han, og slår fast at det nok fantes adskillig flere brennevinsapparater enn Bibler og huspostiller i hjemmene.

Det er i alle fall færre brennevinsapparater i dag, og Fjellhamar er preget av et lokalsamfunn der befolkningen har høy deltagelse i kirkens liv med 1100 deltagere på de mange arenaene i løpet av en uke.

Gudstjenestene

Gudstjenestene og de kirkelige handlinger i konfirmasjon, vigsel og gravferd, er den kristne kirkes grunnleggende hellige handlinger i lokalsamfunnet og vannhullet som må utvikles og vedlikeholdes. I Fjellhamar er det meget oppmuntrende å se at gudstjenestene også opplutningsmessig er hjerteslaget i lokalkirkens liv. Fjellhamar sokn hadde en rekordhøy gudstjenestedeltakelse i 2011, med 146 deltakere per gudstjeneste (208 søn- og helligdag). I 2014 var deltakelsen sunket til 138 (182 søn- og helligdag), som fortsatt er et meget godt resultat sammenlignet med gjennomsnittet i bispedømmet som i 2015 var 96 deltakere per

gudstjeneste (drøyt 97 på søn- og helligdager). Deltagelsen på alle gudstjenestene gir en faktor på 1,51 i forhold til medlemstall, betydelig høyere enn bispedømmets gjennomsnitt på 1,23. Gudstjenestelivet på søn- og helligdager er organisert rundt den ordinære høymessen og G2-gudstjenestene. Sammen med dåpsgudstjenester og fellesgudstjenester i Lørenskog kirke gir dette gudstjenestefeiringen i Fjellhamar et godt mangfold som gjerne kan videreutvikles.

Økningen av antall gudstjenester juleaften knyttet til folks bruk av gravlunden, er godt. Det er samtidig svært gledelig at høytidsmessen på **første juledag** har blitt revitalisert og fremstår som en samlende julegudstjeneste i Fjellhamar, med mannskor satt sammen for anledningen og med høy **involvering** – ett av kjerneordene i vår gudstjenesteordningen.

Denne gode erfaringen, sammen med de gode erfaringene rundt **julegrantenningen** og **gratisuka**, kan gi inspirasjon til å utvikle relasjoner til andre lokale lag og foreninger inn i gudstjenestene, for eksempel som medliturger, kirkeverter eller bare ved å be om aktuelle forbønnsemner. Det vil være flott å revitalisere **larsokfeiringen** i Lørenskog kirke, som en søndag for humanitet og barmhjertighet sammen med humanitære organisasjoner, historielag og gjerne brannvesenet – som Laurentius i katolsk tradisjon er skytshelgen for!

Nattverdopplutningen i Fjellhamar sokn er høy og stabil, med 75 nattverddeltakere per gudstjeneste de siste tre årene. Det betyr at i gjennomsnitt 1 av 3 gudstjenestedeltakere deltar i nattverden, mot ca. 1 av 4 i bispedømmet for øvrig. Gjennom forkynnelse, sjelesorg, undervisning og tilgjengelighet må lokalkirken her i Fjellhamar fortsette å styrke nattverden som dåpslivets forankring og gi mennesker frimodighet til å motta Guds nåde i brød og vin. Det bør være en særlig prioritet å legge til rette for nattverdfeiring på gudstjenester tilknyttet trosopplæring og ungdomsarbeid, og dåpsfølgene bør fortsatt stimuleres til å delta.

97 % av alle **begravelsesseremonier** i Lørenskog fellesrådsområde foregår ved kirkelig liturgi. I lokalbefolkningen eksisterer det en berettiget forventning om høy kvalitet i kirkens tilstedeværelse og ledsagelse av mennesker i sorg og savn, noe som bekreftes ved at et adskillig høyere antall enn medlemmene naturlig søker kirkens rom i livets tyngste stunder. De ressursene som brukes på gravferdsesseremoniene og **gravferdsforvaltning** er en helt grunnleggende del av kirkens kjerneoppdrag og omdømmebygging i lokalsamfunnet.

Dåp og dåpsopplæring

I likhet med Den norske kirke og bispedømmet for øvrig, opplever Fjellhamar sokn nedgang i **dåpsopplutningen**. Det totale antall døpte bosatt i soknet har gått ned fra 92 i 2010 til 67 i 2014. Også her i Fjellhamar ser vi en økende tendens til at foreldre som selv er medlemmer i Den norske kirke av ulike grunner velger å ikke døpe barna sine. I Fjellhamar sokn er det rundt 30 barn i hvert årskull som tilhører kirken gjennom foreldrenes medlemskap, men ikke selv er døpt. Det tyder på at så mange som 1/3 av våre medlemmene ikke bringer barna til dåp. Dette er en hovedutfordring i Den norske kirke, i Borg bispedømme og her i Fjellhamar.

Menighetsråd og ansatte må prioritere høyt hvordan denne trenden kan snus. Økt offentlighet om dåpsgudstjenestene og offensiv bruk av Lørenskog kirke til dette når de foresatte ønsker det, forsterket dåpsforkynnelse for alle kirkens medlemmer, lettere tilgjengelighet med enkle dåpsgudstjenester med eventuell enkel dåpsamling i etterkant (såkalt drop-in-dåp), og innmelding av dåp på nettet, er noen eksempler på tiltak. Fjellhamar bør som et minimum kunne ha bispedømmets resultatmål på 75 % døpte av barn av medlemmer mellom 0 og 5 år

som sitt eget. Alt handler om å kommunisere en inkluderende kirke som vil gi mennesker et bærekraftig ankerfeste i livet og gjennom døden.

Fjellhamar har meget velfungerende arenaer i kirken utover gudstjenestene. Barn og foreldre gis mulighet til å fordype dåpens handling og betydning. Det er stor oppslutning om **babysang** (105 barn i 2015), **Supertirsdag** – som jeg fikk delta på under visitasen - og et spennende og nytt forsøk med **babycafé** som gjør det tydelig at dåpen er starten på en livslang prosess.

Det er rundt 70 % av årskullet som velger kirkelig **konfirmasjon**, noe som ligger betydelig over gjennomsnittstallet for bispedømmet (55 % i 2015). Men dette er likevel en nedgang på nesten 10 % fra toppåret i 2011. Også antallet konfirmanter er redusert betydelig mer enn i bispedømmet forøvrig, der antallet konfirmanter er ganske stabilt. Dette må være det andre området der menighetsrådet definerer utfordringene og iverksetter gode og rekrutterende tiltak for alle ungdommer, og samtidig fortsette den fine utviklingen med ledertreningsprogrammene i **Skummetmelk** og **Lettmelk** for dem som vil delta aktivt også etter konfirmasjonstiden.

På onsdag fikk jeg være med på **Kjellern`n**, og det var stimulerende å se den gode kombinasjonen mellom tydelig forkynnelse og lav terskel for deltakelse. Det er en styrke at ungdommene selv bærer **ansvaret** og får være med å legge premissene for form og innhold på de ulike arenaene. Dette viser seg å skape et bærekraftig ungdomsmiljø over tid der kirken blir et sted for tilhørighet, gode erfaringer og nåde i en ungdomskultur som hungrer etter steder å være frigjort fra prestasjonspress og forventinger. Det glemmes ikke seinere i livet.

Konfirmantenes deltakelse i **Kirkens Nødhjelps Fasteaksjon** gir konfirmasjonstiden en særlig dimensjon og bevisstgjøring på internasjonal solidaritet og den globale kirke. I fjor samlet konfirmantene inn imponerende 60.000,-, som er ny rekord!

Trosopplæringsplanen i Fjellhamar sokn er svært god, og det er prisverdig at man jobber målrettet med at de ulike faggruppene i staben skal ha et aktivt og tverrfaglig eieforhold til planen. Det blir en særlig utfordring for menighetsrådet, som «eier» planen, sammen med staben å fortsette samtale om strategier for økt oppslutning om breddetiltakene og hvilke tiltak som kan fokuseres for å få dette til. Det er en utfordring at mye ressurser brukes på de kontinuerlige tiltakene, mens oppslutningen om f.eks. Lys Våken og andre breddetiltak er begrenset.

Det er meget bra at det er utviklet en betydelig **givertjeneste** som ikke minst finansierer barne- og ungdomsarbeidet og trosopplæring utover statlige midler. Det er en fremtidsrettet måte å tenke på!

Levende fellesskap

Smågruppene i Fjellhamar sokn er et viktig supplement til lokalkirkens hovedgudstjenester, der mennesker i trygge fellesskap får rom og anledning til fordypning og refleksjon over dåpslivets utfordringer, trygt forankret i gudstjenestedeltakelse og sakramentsfeiring.

Det er færre par som inngår **ekteskap i kirken** i Fjellhamar sokn enn tidligere. Dette svekker kirkens kommunikasjon med mennesker i etablerings- og småbarnsfasen. Biskopen har derfor åpnet for vigsel utenfor kirkerommet, og ikke minst bør det legges til rette for enklere

seremonier i kirkerommet. Disse mulighetene bør markedsføres også her i Fjellhamar sokn, gjerne i samarbeid med næringslivet slik vi ser andre steder i bispedømmet.

Det drives at allsidig **kirkemusikalsk** arbeid av høy kvalitet i Fjellhamar, med særlig fokus på involvering av barn og unge gjennom blant annet Mini- og Maxigjengen og Tweenskoret. Visjonen om å kanalisere korvirksomheten inn mot høymessen og etableringen av lovsangsteam og forsangergrupper på hovedgudstjenesten synes fremtidsrettet, og vil være en berikelse av gudstjenestelivet. Jeg registrerer at det oppleves krevende å skape en god kultur for kirkekonsserter i Lørenskog, da nærheten til et overveldende kulturtilbud i Oslo-regionen gir særlige utfordringer, men som arena for lokale musikk krefter er kirkene fortsatt svært velegnet. Lørenskog kirke bør kunne utvikles til en fin konsertarena for de mindre formatene, gjerne i tilknytning til bruken av gravlunden, ikke minst når et nødvendig, nytt orgel er på plass. Det kirkelige konserttilbudet i forbindelse med Allehelgen og adventstiden er utmerket.

Fjellhamar sokn har siden 2012 vært sendemenighet for et misjonærpar utsendt av Misjonsalliansen. Når dette engasjementet opphører til sommeren vil det være naturlig å videreføre en misjonsavtale knyttet opp til en av organisasjonene som Den norske kirke har en forpliktende avtale med i rammen av **SMM-samarbeidet**, i tillegg til den spesielle avtalen en har med vennskapsutvikling i Latvia, i regi av Navigatørene.

Det er svært gledelig at kirken lånes ut til en eritreisk forsamling hver uke som et sted for de eritreere som bor i Lørenskog der de kan samles i sitt nærmiljø. Her ligger det gode muligheter for utvidet samarbeid når det nå vil bli bosatte relativt mange flyktninger fra Eritrea, også i Lørenskog og Fjellhamar.

Menighetsrådet har utviklet en **diakoniplan** som nok trenger videre bearbeiding. Dens fokus på eldre er viktig i en tid der antall eldre vil vokse, og jeg var selv tilstede både på Dovre og Lørenskog bo- og omsorgssenter på samlinger som ga folk god ledsagelse i livene sine. Arbeidet med å inkludere flyktninger og andre må være en sentral oppgave for kirkens diakoni i både forkynnelse og handling. **Klima og miljø** er en av vårt tids største utfordringer for menneskers levekår. Fjellhamars engasjement som «**Grønn menighet**» vil bli viktig å videreutvikle i en tid der kommunen i sine planverk legger stor vekt på klima og miljø. En slik plan bør knytte an til de ulike satsingene i kommuneplanen innenfor mangfold, folkehelse, utdanning og miljø. En levende og dynamisk diakoni er helt sentralt i utviklingen av kirkens relasjonsbygging i lokalsamfunnet.

KIRKEN I LOKALSAMFUNNET

Den norske kirke har vært, er og skal være med i det spennende arbeidet med å videreutvikle et livskraftig og bærekraftig lokalmiljø for kommende generasjoner her i Fjellhamar sokn og Lørenskog kommune. Visjonen om et sunt, mangfoldig og grønt lokalsamfunn danner en god ramme og retning for kirkens engasjement i lokalsamfunnet og menneskers liv. Menighetsråd, fellesråd og stab må i samtaler med lokalsamfunnets ledelse identifisere områder og tiltak der kirkens ressurser, infrastruktur og kompetanse kan forsterke lokalsamfunnets demokratisk fattede målsetninger og prioriteringer.

Det anbefales derfor et årlig møte mellom folkevalgte ledere og administrativ ledelse i kirke og kommune, i tillegg til det faste budsjettmøtet, der en drøfter programmer og områder for samhandling. Jeg registrerer med glede at Fjellhamar sokn har et svært godt omdømme i befolkningen og hos kommunenes ledelse som en viktig aktør i lokalsamfunnet, der særlig det

omfattende **ungdomsarbeidet**, samarbeidet med **fotballen, julegrantenningen** og **Gratisuka med nabolagsfest** er anerkjente og integrerende arenaer i lokalsamfunnet. Det ligger vel til rette for en kreativ dialog om hvordan man kan forsterke eksisterende og utvikle nye samhandlingsarenaer mellom kirke og kommune.

Resultatene av den pågående kommunereformen må fortsatt danne rammene for kirkens relasjon til lokalsamfunnets ledelse i årene som kommer, og det er viktig at fellesrådet holder seg godt orientert om de pågående prosessene.

Et sunt lokalsamfunn

Slik Laurentius med sitt liv og vitnesbyrd minner oss om at vi i samfunnets syke, fattige og marginaliserte ser avglansen av Guds herlighet, må kirkens oppmerksom alltid være vendt mot de som sliter med livene sine. I velferdsstaten ligger ansvaret for tjenesteytingen mot sårbare grupper hos myndighetene, men gjennom kirkens **diakonale arbeid** utøves det en svært viktig andre- og tredjelinjetjeneste.

Diakonens oppgave i Den norske kirke er å være en formidler mellom og tilrettelegger for samhandling mellom frivillige, humanitære aktører, kommunens behov for forsterking, og menneskers behov for livshjelp og ledsagelse. Diakonen har også et særlig ansvar for at forkynnelse og gudstjenesteliv reflekterer kirkens involvering i utsatte menneskers liv, både lokalt og globalt.

Det er gledelig at kirken nå er fast representert i kommunens nyopprettede **kriseteam**. I en kommune som opplever stor tilflytting av familier i etableringsfasen, er kirkens barne- og ungdomsvirksomhet utmerkede arenaer for inkludering og nettverksbygging i lokalsamfunnet.

Kirkens tilstedeværelse på **Dovre bolig- og servicesenter** med «Kirkens hyggestund» er et godt etablert og populært tiltak som bidrar til trivsel og økt folkehelse blant de eldre, og samarbeidet med Skårer sokn og prostiet forøvrig for mennesker med psykisk utviklingshemming er en vel etablert arena. I samtale med kommuneledelse ble det avdekket behov for **besøktjeneste** til de som er under hjemmetjenestens daglige omsorg. Stadig flere av tjenestemottakerne har behov for samtaler og besøk, som de ansatte i helsetjenesten har begrenset kapasitet til å følge tilfredsstillende opp innenfor en hektisk arbeidshverdag. Her har kirkens diakonale virksomhet en særlig utfordring med å stimulere hele Guds dømte folk, og kanskje særlig de unge pensjonistene, til forpliktende tjeneste for medmennesker som sliter med ensomhet og en opplevelse av redusert livskvalitet.

Ved **Lørenskog sykehjem** har lokalkirke, kommune, sykehjemsledelse og bispedømmets spesialprest gjennom flere år vært helt i front når det gjelder arbeidet med å sikre alle tilskuddsmottakeres rett til religions- og livssynsutøvelse. I løpet av visitasen var det spennende å få en orientering om status for arbeidet siden veilederen ble lansert av Helsedirektoratet i desember 2013, på nettopp Lørenskog sykehjem. Registreringen av tjenestemottakernes tros- og livssyn og kontakt med respektive tros- og livssynssamfunn synes godt ivaretatt, og aktuelle problemstillinger drøftes på avdelingenes faste møtepunkter for etisk refleksjon. En naturlig videreføring av de gode erfaringene med tros- og livssynsutøvelse på sykehjemmet må være å implementere dette systemet videre i hjemmetjenesten og boliger for mennesker med utviklingshemming. Fra bispedømmets side vil det være maktpåliggende å utvikle et ressurshefte med tekster og bønner fra både kristen tradisjon og andre religioner og livssyn.

Det var imponerende å høre om virksomheten som **NAV Lørenskog** utfører med stor kompetanse blant mennesker som på ulikt vis sliter i livet. «Vi gir mennesker muligheter» er den overordnede visjonen for NAV Lørenskogs virksomhet, med et særlig fokus på å legge til rette for arbeid, meningsfulle aktiviteter og inntektssikring. I en svært mulighetsøkende samtale med den lokale NAV-ledelsen ble det kartlagt et stort handlingsrom for et bredere samarbeid mellom kirke og NAV knyttet opp til konkrete samarbeidsprosjekter og med felles målsettinger. Det er allerede tradisjoner for samarbeid mellom kirke og NAV innen kirkegårdsforvaltningen, og det blir spennende å følge med på hvilke nye arenaer som vil konkretiseres i den videre samtalen mellom lokalkirkens ledelse og NAV.

Et mangfoldig lokalsamfunn

Lørenskog har i generasjoner vært et inkluderende og mangfoldig lokalsamfunn. Det var svært bevegende å erfare hvordan disse verdiene er videreført også til de kommende generasjoner.

Både under panelsamtalen på **Lørenskog videregående skole** og spørretimene på **Kurland skole** og **Hammern ungdomsskole**, var elevene opptatt av forståelse, toleranse og kamp mot fordommer og rasisme. Det lover svært godt for videreutviklingen av et mangfoldig lokalsamfunn! Kirken har god kontakt med barne- og ungdomsskolene i forbindelse med skolegudstjenester før jul, og det er utviklet plan for skole-kirke-samarbeid med Fjellhamar og Kurland skoler. Det vil være naturlig å ta et initiativ til å utvikle planer for skole-kirke-samarbeid også på de andre skolene, samt ungdomstrinnet.

Skolebesøkene bekreftet at samarbeide skole-kirke kan styrkes når skolens **kompetansemål** er fundamentet innenfor (K)RLE) og flere andre fag. Lørenskog middelalderkirke er f.eks. en helt unik arena for å inkludere innflyttere gjennom å formidle dette lokalsamfunnets lange historie og forankring.

Som lokalsamfunnets største religiøse aktør, har Den norske kirke et særlig ansvar for å stimulere frem **interreligiøst samarbeid** og samhandling, her i Lørenskog særlig knyttet til muslimer og buddhister. Bispedømmets nyetablerte dialogsenter for Østfold kan være en god støttespiller i å utvikle et slikt arbeid.

I løpet av visitasen har jeg på alle arenaer møtt et sterkt engasjement for **mennesker på flukt**. Dette sterke medmenneskelig engasjementet i kirke og lokalsamfunn i Fjellhamar og Lørenskog er svært oppmuntrende. Kirken har et særlig ansvar for å delta i dette gjestfrihetens engasjement for mennesker på flukt og stimulere til at engasjementet blir bærekraftig og varig.

Torsdag kveld var kirkekjelleren i Fjellhamar smekk full av en rekke lokale aktører som ønsker å bidra inn i inkluderingsdugnaden. Det ble en svært stimulerende samtale, oppdatering, erfaringsutveksling og idemyldring på engasjement og arbeidsoppgaver rettet mot inkludering av flyktingene. Det var løfterikt å høre det sterke og varme engasjementet. Det er også svært bra at kommunen nå tar en **tydelig ledelse** for å bidra med støtte, veiledning og koordinering av det brede folkelige engasjementet og utvikler en arena for samhandling mellom de ulike aktørene.

Mange av de som nå kommer til Lørenskog for kortere eller lengre tid i forbindelse med den akutte flyktningsituasjonen, trenger **ledsagelse** inn i lokalsamfunnet og sosiale nettverk. Her må lokalkirken stimulere til å melde seg på og forsterke ulike tiltak og miljøer, ikke minst kommunens inkluderingskontakter, men også forkynne frem alminnelig godt naboskap.

Gjennom forkynnelse og holdningsskapende arbeid på alle arenaer må kirken bidra til at lokalmiljøene tar vel imot de nye borgerne og lever ut et mangfoldig Lørenskog i praktisk nestekjærlighet. Lokalkirkens mange arenaer byr på muligheter for å gi **flyktingenes ressurser** mulighet til å utfolde seg. Kommunen er tydelig på at boligspørsmål er den store flaskehalsen når flyktinger skal **bosettes**. En svært sentral oppgave er å mobilisere mennesker til å stille ledig boflate til bosetting av mennesker som har fått anerkjent sitt beskyttelsesbehov i Norge.

Det bor ca. 5600 mennesker i Lørenskog (16,5 % av befolkningen) fra land utenom Europa og Nord-Amerika, og ytterligere ca. 2500 (7,3 % av befolkningen) fra Europa og Nord-Amerika. Det betyr at hver fjerde lørenskoging har utenlandsk innvandrerbakgrunn, noe som gjør kommunen til landets tredje største innvandrerkommune etter Oslo og Drammen. Å bosette 100 flyktinger bør derfor være overkommelig og gir ikke grunnlag for noen krisefølelse. Krisen er der flyktingene kommer fra!

Relasjonen mellom kirke og kommuneledelse

Relasjonene mellom kirke og kommune synes svært gode. Kommunen har bidratt med betydelige midler til investeringer og kontinuerlig vedlikehold av kirkebygg, driftsbygninger og fornyelse av maskinpark, og en påkrevd gravplassutvidelse er finansiert med forprosjekt fra og med i år. Dette er nødvendig, tatt i betraktning at befolkningsframskrivningen viser at det fra 2025 vil være dobbelt så mange dødsfall i Lørenskog sammenlignet med i dag.

Det er i denne sammenheng nødvendig at kommunen setter rehabiliteringen av orgelet i Lørenskog kirke høyt på prioriteringslisten. Om lag 500 mennesker deltar i en handling i Lørenskog kirke der musikken og orgelet er helt sentralt for opplevelsen av verdighet. Situasjonen er at orgelet både gir et utilfredsstillende lydbilde og trenger sterkt til vedlikehold. Bygdas tusenårssted fortjener det beste! Det burde kunne være et godt innsamlingsprosjekt bredt i hele kommunen.

Fellesrådet har fremforhandlet en god avtale med kommunen om full lønnskompensasjon for sentralt inngåtte avtaler, og kommunen har sanert et akkumulert driftsunderskudd hos fellesrådet gjennom en ekstrabevilling våren 2015. Det er et viktig bidrag til en sunn og forsvarlig drift. Samtidig må det påpekes at det kommunale tilskuddet per innbygger ligger lavt i forhold til sammenlignbare kommuner (Kostragruppe 13).

STAB, RÅD OG UTVALG

Det nye menighetsrådet fremstår som meget kompetent og reflektert, og sammensetningen gjenspeiler en god balanse mellom kontinuitet og fornyelse. Rådet sitter med et godt innblikk i hva som skjer i lokalmiljøet og virker solid rustet til å ta tak i de strategiske utfordringene som ligger i de mange mulighetene kirken har i fremtidens Fjellhamar.

Jeg vil anbefale at menighetsrådet avsetter god tid til arbeidet som nå iverksettes med å justere menighetens utmerkede strategiplan inn mot de nye utfordringene som ligger foran. Min anbefaling er at dere bruker tilstrekkelig tid og sørger for et godt forankringsarbeid i menighetens ulike arbeidslag og hos ulike interessenter (*stakeholders*) i lokalsamfunnet. I tillegg til tidligere nevnte anbefalinger til utviklingsområder, bør visjonen bedre reflektere Den norske kirkes visjon og oppdraget kirken har her i Fjellhamar. Jeg anbefaler derfor at den endres til «Levende tro og **tjenende** fellesskap». I videreutviklingen av visjonsdokumentet vil materialet som bispedømmerrådet har utviklet og anbefalt som strategiplan kunne være en ressurs.

Fjellhamar sokn er velsignet med en svært velfungerende og dyktig gruppe med ansatte, med sentralt forankret Kristus-tro og konkrete visjoner for kirken i lokalsamfunnet. Prestenes forkynnelse er trygt forankret i Den norske kirkes bekjennelse og båret av en dyp motivasjon til å forkynne evangeliet i en ny tid og til nye generasjoner. Det er ikke mye som minner om tilstanden på slutten av 1500-tallet da sokneprest Maurits Jeffersøn i Skedsmo både drakk og sloss med bøndene, skjelte ut folk fra prekestolen, og bante og skjente over uekte barn ved dåpen. Til slutt ble befolkningen så rasende at en av bøndene fra Lørenskog slo soknepresten i hodet med en kanne.

Jeg har i løpet av visitasuken gjentatte ganger fått bekreftet at kirken og dens medarbeidere i 2016 nyter svært stor respekt og tillit på alle arenaer i lokalsamfunnet. Mulighetene for kirke og lokalsamfunn i fremtidens Fjellhamar er mange og spennende, og jeg har i løpet av denne uken ikke møtt en eneste lukket dør for kirkens deltakelse i å utvikle et inkluderende lokalsamfunn.

Visitasen har bekreftet et solid inntrykk av lokalkirken her i Fjellhamar. Stor takk til ansatte, råd og frivillige som har lagt opp til et utmerket program og til dere som på ulikt vis har bidratt til at dette har blitt en svært inspirerende og lærerik visitas.

UTGANG: BARMHJERTIGHET

I fjor erklærte pave Frans året 2016 til å bli et jubelår for barmhjertighet i den katolske kirke. I den forbindelse ble boken «Guds navn er barmhjertighet» utgitt forrige uke, der paven reflekterer over kirkens tjeneste i verden som et sted for Guds barmhjertighet.

Pave Frans skriver: «For meg representerer barmhjertighet det viktigste budskapet til Jesus (..) Kirkens oppgave i verden er ikke å fordømme, men å legge til rette for et møte med den inderlige kjærligheten som er Guds barmhjertighet. For at dette skal skje, er vi nødt til å gå ut. Gå ut av kirkene og menighetene, gå ut og oppsøke menneskene der de lever, der de lider, der de håper (..) Jesus sender ut dem som følger ham, men ikke som makthavere eller som lovens voktere. Han sender dem til verden og ber dem leve i pakt med kjærlighetens og nådens logikk».

Lokalkirken her i Fjellhamar skal fortsette å være en barmhjertighetens kilde for menneskene som bor her. Må Gud fortsatt velsigne og utruste dere i denne tjenesten!

*Atle Sommerfeldt
Biskop i Borg
Fredrikstad 31.januar 2016*